Verslag themadag ILOW/NVA

Kwaliteitszorg in het laboratorium

Kwaliteitszorg in het laboratorium is een actueel onderwerp. Vele laboratoria zijn bezig met de invoering van een kwaliteitssysteem. Dit proces is inmiddels ook bij de diverse laboratoria van de waterkwaliteitsbeheerders in gang gezet.
Eén van de voorwaarden voor een goedwerkend kwaliteitssysteem is, dat dit binnen de organisatie van hoog tot laag wordt gedragen. De groep van analisten levert hierin de belangrijkste bijdrage. Om deze groep te bereiken hebben het ILOW (Integraal Laboratorium Overleg Waterkwaliteitsbeheerders)* en de NVA samen deze themadag georganiseerd.

Het panel.

Erg verheugend was de grote belangstelling met totaal 220 deelnemers. Hierdoor moesten 2 dagen worden georganiseerd, op 15 mei in het Jaarbeurscentrum in Utrecht en op 22 mei bij het Hoogheemraadschap Rijnland te Leiden.

Opvallend was verder, dat de vrouwen deze keer niet in de minderheid waren; 50% van de aanwezigen waren dames. Voor het ochtendprogramma waren 3 sprekers uitgenodigd. Na de middag kwamen de deelnemers zelf aan bod door een aantal groepsopdrachten. Tevens presenteerden de meeste laboratoria toen een zelfgemaakte poster.

Het openingswoord werd op 15 mei gesproken door de heer Mulder, bestuurdslid van de NVA, en op 22 mei door de heer Van der Vlies, voorzitter van programmagroep 4 van de NVA. Beide heren benadrukten het belang van de samenwerking in dezen tussen het ILOW en de NVA.

Als dagvoorzitter fungeerde ILOW-voorzitter de heer Bannink, hoofd van het laboratorium bij het Zuiveringschap Amstel- en Gooiland. Hij introduceerde de sprekers en gaf op goede wijze vorm aan de discussies vooral tijdens het middagprogramma.

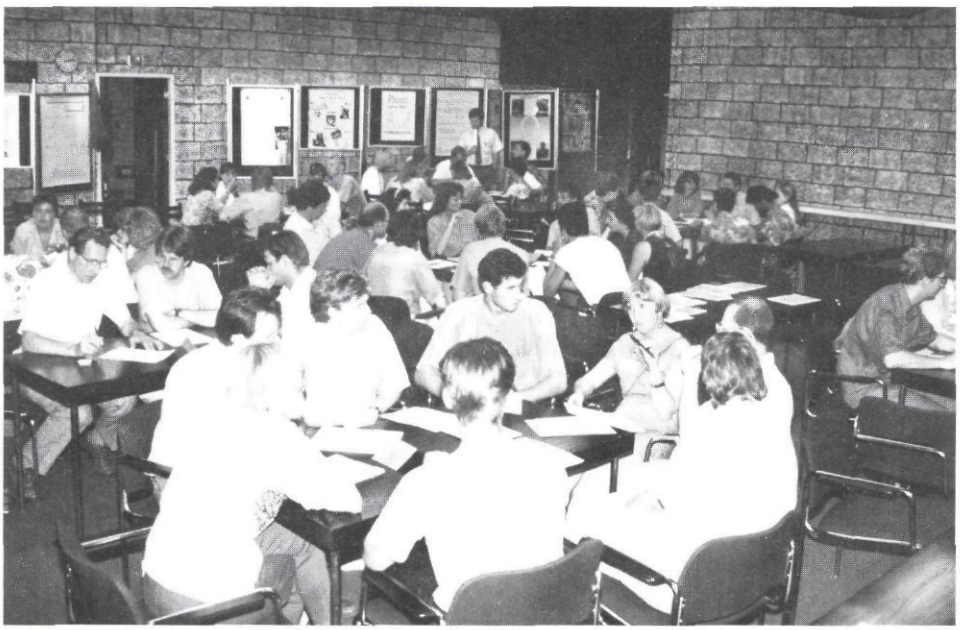
Na een inleiding over historie en belang van de WVO ging de heer Van Gogh (RIZA, afdeling Emissie-Controle) vooral in op wat de opdrachtgever van het laboratorium verwacht. Om te komen tot betrouwbaar cijfermateriaal is niet alleen een goed uitgevoerde analyse van belang. Ook bij het voortraject moet het laboratorium betrokken zijn bij zaken als:
- welke analyses uit te voeren; (on)-mogelijkheden van het laboratorium;
- te gebruiken bemonsteringsmateriaal;
- wijze van monsterneming;
- codering, conservering en transport van de monsters.

Dan alleen kan kwalitatief goed cijfermateriaal geproduceerd worden. Cijfermateriaal, dat onder andere gebruikt wordt voor:
- handhaving (mogelijk gerechtelijke procedures);
- vaststelling verontreinigingsheffing;
- inventarisaties (goede vergelijkbaarheid).

Waarvoor de resultaten ook worden gebruikt, het zal duidelijk zijn, dat de kwaliteit goed moet zijn, zo onderstreepte de heer Van Gogh zijn betoog.
In haar voordracht verduidelijkte mevrouw Borghardt (Q.A. Consultancy BV) een aantal begrippen en onderdelen van een kwaliteitssysteem. In veel laboratoria heeft kwaliteit al veel aandacht. Wat we evenwel vanuit het verleden vergeten zijn, is om het kwaliteitssysteem goed vast te leggen. Hoewel hoofdzaken in normen zijn vastgelegd, zullen de specifieke, op het eigen laboratorium gerichte zaken altijd door het laboratorium zelf ingevuld moeten worden. Een aanzienlijke klus, te meer, omdat de laboratoriummedewerkers in het algemeen geen schrijvers zijn.

Na beschrijving en invoering van het laboratoriumkwaliteitssysteem volgt de beheersfase. Als aandachtspunten noemde mevrouw Borghardt onder andere het opleidingsplan (wie gaan er dit jaar op cursus) en een goede klachtenregistratie. Wees bereid klachten te registreren, op te pakken en goed af te handelen. Hiervan wordt het laboratoriumkwaliteitssysteem alleen maar sterker. Voordelen van een kwaliteitssysteem zijn, aldus mevrouw Borghardt, onder andere efficiency-verbetering en vergelijking van het dienstenpakket; nadeel zou een mogelijke verstarring kunnen zijn.
Het goed functioneren van een laboratoriumkwaliteitssysteem is vooral afhankelijk van de deskundigheid en de motivatie van de uitvoerenden, in dit geval de analisten. Zij vormen de allerbelangrijkste schakel in het grote geheel.
Behalen van het Sterlabcertificaat zal voor alle betrokkenen een kroon op het werk zijn, zo besloot mevrouw Borghardt haar voordracht.
De heer Doveren komt vanuit de praktijk van het gecertificeerde laboratorium van TAUW Infra Consult bv. Op geanimeerde wijze ging hij in op een aantal praktische zaken, zowel in de opbouw-(stressfase) als in de beheersfase. Er werd een opsomming gegeven van de werkprocessen binnen het laboratorium en binnen het analytische proces werd een onderverdeling gemaakt. Ingegaan werd op het belang van borgingspunten (1e en 2e lijnscontrole, referentiematerialen, controlekaarten en goede, open, interne communicatie) (onderling overleg over onbeheerste kwaliteit). Over de werkdruk merkte de heer Doveren op, dat er binnen het laboratoriumkwaliteitssysteem een spanningsveld is tussen kwantiteit en kwaliteit. De oplossing ligt in een juiste planning, waarbij goed samenspel tussen management en analist van belang is.
Als gevolgen van een gecertificeerd laboratoriumkwaliteitssysteem voor de laboratoriummedewerkers noemde de heer Doveren:
- vertrouwen toegenomen door middel van 1e lijnscontrole;
- grote betrokkenheid bij organisatie;
- verbeterde overdraagbaarheid van werkzaamheden;
- verbetering van efficiency;

* ILOW is het overleg tussen de laboratoria van de Nederlandse waterkwaliteitsbeheerders. Hierin zijn de hoofden van 20 laboratoria vertegenwoordigd. Het ILOW houdt zich onder andere bezig met items als bouw en veiligheid van laboratoria, normalisatie en kwaliteitszorg.

Groepsopdrachten.

- grote verantwoordelijkheid.

En, zo eindigde de heer Doveren 'Kwaliteit wint..... (altijd)'.

Tijdens de pauzes en in het verdere middagprogramma werden 17 posters gepresenteerd. Hierop werd een bepaald laboratoriumonderdeel specifiek door de kwaliteitsbril bekeken. In de eigen werkomgeving zal bij het ontwerp ongetwijfeld de discussie over kwaliteit zijn aangewakkerd. Enkele uitnodigende teksten gaven overeenkomstig de bedoeling aanleiding tot vragen en discussie. Een greep uit de postertitels:

- 'Mag het een °C-tje meer zijn?'
- 'Kwaliteit ook onze zorg'
- 'Geen Sterlab zonder Labsterren'
- 'Zo kwamen bij ons Spv's tot stand'
- 'Laboratorium versus waterbodemkwaliteit'
- enz.

Overigens gaven de aanwezigen de voorkeur aan onderlinge informatie-uitwisseling, waardoor de posterpresentatie minder uit de verf kwam. In elk geval zal op dit moment in menig laboratorium een fraaie poster de wand opsieren.

Nog actiever werden de deelnemers bij de behandeling van een viertal groepsopdrachten tijdens het middagprogramma. Afhankelijk van de interesse kon worden gekozen voor de natchemische CZV-analyse, de cadmiumanalyse (AAS-grafietoven), een pesticide-analyse (via GC of HPLC) of een meer algemeen kwaliteitsonderwerp. Zo werden groepjes van 5 tot 10 deelnemers gevormd. Een case werd geschetst en hierover moest een aantal vragen in groepsverband worden beantwoord.

Na een levendige discussie bleken de vragen deskundig te zijn beantwoord. De antwoorden van de verschillende groepen waren tamelijk eensluidend en waren er al eens tegenstellingen dan kon dit bij de evaluatie worden rechtgepraat. Het hoge niveau van de antwoorden gaf aan, dat de kwaliteit binnen de laboratoria van de waterkwaliteitsbeheerders zeker al veel aandacht geniet. Om te komen tot certificering zal hier en daar alleen nog wat aangescherpt moeten worden en het nodige papierwerk moeten worden verricht om de geleverde kwaliteit aantoonbaar te maken.

Bij de afsluiting kon beide keren op een geslaagde dag worden teruggezien. De organisatie en de enthousiaste aanwezigen werden bedankt, evenals de sprekers, die daarbij door de NVA van een presentje werden voorzien.

R. Dilling

• • •

Provinciale belasting op drinkwater onaanvaardbaar en wettelijk onjuist

De waterleidingbedrijven in Noord-Brabant wijzen een provinciale belasting op grondwater voor de vorming van een groenfonds af, zoals door het CDA wordt voorgesteld en door de PvdA in de Provinciale Staten wordt ondersteund. Deze politieke partijen proberen onder het mom van milieubeleid een onterechte belastingverhoging in te voeren. De financiering van het voorgestelde groenfonds, bestemd om boeren in kwetsbare natuurgebieden te kunnen uitkopen, moet gebeuren uit de algemene middelen en niet via een extra belasting op drinkwater. De voorgestelde financieringswijze is in strijd met het principe: 'De vervuiler betaalt', menen de NV Waterleidingmaatschappij 'Noord-West Brabant', NV Waterleidingmaatschappij Oost-Brabant, NV Tilburgsche Waterleiding Maatschappij, het Nutsbedrijf Regio Eindhoven, Delta Nutsbedrijven en het Regionaal Nutsbedrijf 's-Hertogenbosch. Bovendien heeft de provinciale overheid volgens de waterleidingbedrijven wettelijk geen recht om een belasting te heffen op grondwater.

Slechte motivering

De waterleidingbedrijven in Brabant kunnen de motivering, die de maatregel moet rechtvaardigen niet onderschrijven. Het CDA zegt: 'Het verbruik van drinkwater veroorzaakt immers verdroging en die is schadelijk voor de natuur'. Het CDA spreekt de Waterleidingbedrijven aan op de verdroging van de natuur, waar de waterleidingbedrijven voor nog geen 10 procent aansprakelijk voor zijn. De belasting zal op de consument verhaald moeten worden en indirect zullen zij gaan betalen voor het herstel van de natuur, die voornamelijk door toedoen van de agrarische sector in ernstige mate is aangetast. Het door de overheid gehanteerde principe 'de vervuiler betaalt' wordt geweld aangedaan.

'Politieke prijs' voor drinkwater

De politiek heeft het drinkwater ontdekt als melkkoe voor de overheidsfinanciën. Na het voorstel van het Rijk voor de milieubelasting (25 cent per kubieke meter belasting op grondwater), komt deze provinciale suggestie hier bovenop. De waterleidingbedrijven zijn van mening dat de consument aldus een 'politieke prijs' voor drinkwater gaat betalen en dat leidt tot vervuiling van de drinkwatertarieven. Een primaire doelstelling van de waterleidingbedrijven is naast de kwaliteit en kwantiteit de bewaking van de prijs. Waterleidingbedrijven werken tegen kostprijs in het belang van de consumenten. Dit omdat de inkomsten uit een zo fundamenteel onderdeel van de volksgezondheid niet voor oneigenlijke doelen mogen worden gebruikt. Het milieubeleid in Noord-Brabant neigt naar het principe dat 'de vervuiler wordt betaald'.
(Persbericht RNH/TWM/NRE/WNWB/WOB/Delta Nutsbedrijven)